

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto. Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 74

Sreda, 18. septembra 1935

Leto X

Pred pragom zime . . .

Večja bo beda nezaposlenih — večja bo potrebna pomoč.

Delavstvo s slabimi plačami se boji zime. Nekaj tisoč delavcev je še vedno nezaposlenih. Pozimi se to število še poveča, poveča ga zlasti ono delavstvo, ki je bilo tu pa tam zaposleno pri raznih javnih in tudi privatnih delih s smešno nizko dnevno plačo od 10 do 20 Din na dan. Ti delavci so prav tako siromašni kakor oni, ki so bili čez leto nezaposleni, ker si od svojega zaslužka niso mogli privariti zadostnih nujnih življenjskih potrebščin, kako šele obleko, obutev, kurivo in kruh za zimo. Nič ne koristi, če je po statistiki socialnega zavarovanja zaposlenih nekaj delavcev več, ko pa statistika obnem pravi, da delavske plače nominalno in realno naglo padajo. V pogledu zaposlitve in sigurnosti delavske eksistence torej nimamo ničesar pričakovati v bližnji bodočnosti.

Nasprotno pa imamo pričakovati na zimo podraženje življenjskih in industrijskih potrebščin po mestih in industrijskih centrih. To je za delavstvo jako važnega pomena, ker s tem zopet pade realna vrednost delavskih plač, to je: s svojimi plačami bodo delavci mogli kupiti mnogo manj, kakor so kupili doslej. Dragotno pa pospeši razmeroma slaba žetev, ki jo bodo veliki verizniki po možnosti izrabili.

Najbolj so prizadeti sicer po slabi letini kmeti. Manjši siromašni kmeti prihajajo zaradi suše in drugih elementarnih nepravil v pravo siromaštvo. Majhni pridelek je edini vir, da krijejo davke in druge najnujnejše potrebščine. Letos pa bo marsikje beda, v pasivnih krajih, kjer vlada že sedaj beda, pa grozi celo lakota.

Iz teh krajev bodo bežale množice kmetijskih delavcev zaradi bede. In kam naj beže? V mesta in industrijske centre bodo pribježali v nadi, da tam prej dobe najnujnejši zaslužek, da si rešijo življenje. V obupu ravnajo tako. A zaradi tega postaja pa tudi položaj delavstva po teh krajih še kritičnejši. Zaposleni in nezaposleni bodo morali stradati, če se pravočasno ne ukrene kaj pametnega.

Prva naloga oblasti je, da se to zimo podpre kar najbolj nezaposlene. Delavci so zaradi dolgotrajne krize in nezaposlenosti izčrpani do skrajnosti. Tudi njih plače so padle do absurdnosti. Beda bo bodočo zimo, kakor vsi znaki kažejo, še hujša kakor je bila lani. Nezaposlenost in nizke plače so krive, da si nihče ni mogel kaj dati za zimo na stran. Zima je pa tudi v normalnih razmerah šiba božja za delavca. Pozimi je vse dražje, hrana, kurivo, obleka in obutev.

Akcija za podpiranje nezaposlenih se pa mora letos vsekakor izvesti z državnimi in občinskimi pomočmi. Samo na tak način je ob današnjih razmerah mogoče ukreniti nekaj pozitivnega. Vsaka drugačna pomoč je le polovična in popolnoma nezadostna. Beda je prevelika, da bi se reševala z diletantskimi eksperimenti.

Javne oblasti morajo poskrbeti za sredstva tam, kjer so. V dobi konjunktore in cvetočega izkoriščanja naroda so se zbirali kapitali. Tu je treba vzeti, da se prebrodi težka situacija. Kapitalisti s tem ne store milosti, marveč le socialno dolžnost do družbe.

Kasno, čisto na pragu nove zime in ob težkih razmerah, v katerih žive

Obe internacionali proti vojni

Posvetovanja predstavnikov delavskega razrednega gibanja v Ženevi

Dne 5. septembra 1935 je imela skupna protivojna komisija Socialistične delavske internacionale (S. A. I.) in mednarodne strokovne zveze (I. G. B.) v Ženevi sejo, da pripravi skupno konferenco odbora I. G. B. in izvršnega odbora S. A. I. dne 6. septembra.

Na konferenci, ki je obravnavala italijansko-abesinski spor, je bilo navzočih 52 delegatov, ki so zastopali socialistične stranke 12 dežel ter 11 mednarodnih poklicnih tajnikov.

Prvi seji je predsedoval Louis de Brouckère in je obravnavala problem Društva narodov. Konferenca je po poročilih ss. George Hicks (Velika Britanija) in Leon Jouhaux (Francija) sprejela po kratki debati soglasno naslednjo resolucijo:

»Posebna konferenca odbora I. G. B. in izvršnega odbora S. A. I. ponovno poudarja na svoji skupni seji v Ženevi dne 6. septembra 1935 svoje neomahljivo voljo miru; obsoja napadalne namene fašistične Italije proti Abesiniji. Spričo sedanjega položaja apelira v imenu milijonov delavcev zadnjič na Društvo narodov, da vrši svojo nalogo, reši mir ter zagotovi oblast pravice nad nasiljem.

Nujna naloga Društva narodov je očitana po sedanji vojni nevarnosti, ki zapovedujoče zahteva, da zborovanje Društva narodov postopa popolnoma v smislu pravil ter eventualno uporabi sankcije.

Obe internacionali, v zavesti svoje mirovne naloge, sta pripravljene, da jo popolnoma izvršita ter zagotavljata Društvo

narodov, da dobi učinkovito podporo delavcev in delavk, ki jih zastopata, pri izvedbi vsch sankcij, ki bi se porabljele proti napadalcu.

Konferenca je sklenila, da to resolucijo predloži delegacija ss. de Brouckère, Hicks, Jouhaux in Pietro Neni predsedniku sveta Društva narodov, kakor tudi tajništvu Društva narodov, da jo sporoči članom sveta Društva narodov.

Popoldne 6. septembra se je konferenca zopet sestala, da presoja položaj za bodočnost. Po temeljiti razpravi, ki so se je udeležili številni delegati politično strokovnih organizacij, je bilo sklenjeno soglasno, da naj skupna protivojna komisija S. A. I. in I. G. B. v permanenci sledi dogodkom ter se jo pooblašča, da brez nadaljnega skliče izredno sejo odborov I. G. B. in izvršnega odbora S. A. I., čim bi to zahtevali dogodki. Skupni komisiji, kakor tudi obema tajništvoma je bilo naročeno, da nemudoma stopita v stik z vsemi priložnimi političnimi in strokovnimi organizacijami, da konkretno razišče vse ukrepe, ki naj bi imeli namen:

1. povečati pritisk na Društvo narodov in vlado, da izvrši vse dolžnosti, ki izhajajo iz pravil;
2. alarmirati javno mnenje vsega sveta v svrhu priprave akcije napram napadalcu;
3. pripraviti sklepe, ki jih bo treba sprejeti, v smislu na omejeni izredni konferenci strokovnih in političnih organizacij z ozirom na različne možnosti, ki bi nastale v nadaljnjem razvoju.

Volitev uprav socialnega zavarovanja ne bo?

Pred novimi imenovanji ravnateljstev

Verjetno je, da se v kratkem izpremembe samouprave v delavskem socialnem zavarovanju. Vlada na teh izpremembah res nima interesa, ker to niso politične in ne državne ustanove, ampak javnoupjavne samouprave sicer s privatnim značajem. V krogih, ki o teh stvareh razpravljajo, pravijo, da poteče sedaj jeseni poslovna doba teh samouprav ter da hočejo z ozirom na to in bližnje volitve izvesti izpremembo. Govorilo se je tudi o komisariatih, vendar zanje ni zakonite podlage.

Volilni red za samouprave soci-

alnega zavarovanja je gotov. Skoraj popolnoma je verjetno, da bomo imeli v nekaj mesecih volitve v samouprave socialnega zavarovanja, čeprav del delodajalcev (ljubljanska trgovska in obrtna zbornica med njimi) zahtevajo imenovanje samouprav na predlog delavskih in delodajalskih zbornic.

Delavstvo mora stati prej ko slej na stališču demokratičnih volitev v samouprave vseh socialnopolitičnih ustanov, torej tudi v socialno zavarovanje delavcev.

Kaj bo z dodelitvijo naročil premoga?

Konferenca o dodelitvi dobave premoga

za državne železnice, ki se je vršila minul teden v prometnem ministertvu v Beogradu, je bila zopet odgodena. Verjetno je, pravijo, da prejme dravska banovina več dobav ka-

zaposleni in nezaposleni delavci, objavljamo ta apel na vse odgovorne faktorje ter jih pozivamo, da pravočasno store vse potrebno, da se to zimo nezaposlenim zasigura vsaj golo življenje.

Ni časa za odlaganje. Dolžnost trka s svojo močno pestjo na vrata odgovornih faktorjev.

kor jih je bilo določenih po novi razdelitvi.

Mi smo že rekli: niti en rudar ne sme biti reduciran, niti za eno paro se ne smejo znižati zaslužki naših rudarjev.

Gil Robles jim je ideal. Na taboru pri Sv. Trojici je zastopnik »zelenih«, to je pravovernih krščanskih socialcev Kremzarjevega kova postavil za idela Gila Roblesa, španskega Dollfussa. To si velja zapomniti za tedaj, ko bodo hoteli zeleni, odnosno rumeni zatajiti ta ideal

Abesinija pred Društvom narodov

Angleški kapitalizem proti italijanskemu imperializmu.

Svet pričakuje z napetostjo, kako bodo v ženevi rešili italijansko-abesinski spor. Od rešitve tega vprašanja je odvisno mnogo, kako se bo razvijala politika in gospodarstvo. Odvisno je od tega, če ostaneta Anglija in Francija še prijateljici, ali pa se bo morala odločiti Francija za Italijo. Tako stoji stvari ob dosledni odpornosti Italije, da bi jo kdo oviral v Abesiniji.

Jako pomemben govor pa je imel v Ženevi zastopnik Anglije, zunanji minister Sir Samuel Hoare, ki je povedal mnogo resnice ter vztrajal na zvestobi do Društva narodov, oziroma raznih paktov. Stališče Anglije je razumljivo, ker vlada svet s svojo gospodarsko silo in želi, da opravlja posel nemoteno. Vendar so Hoarejeva izvajanja tudi s stališča pacifizma ali racionalizma velevažna.

V Ženevi niso pričakovali, da bo angleški minister ožigosal mednarodno politiko, Italijo in vojno hujskanje s fašističnim nacionalizmom. Ali storil je to in zaprepastil sejo Društva narodov.

Ožigosal je »umetno hujskanje javnega mnjenja«, »oboževanje nasilne politike« ter poudarjal, da se sklepajo pakti, ki vznemirjajo in napravljajo med državami večje nesoglasje kakor je bilo. Pakti imajo ozadja, za katerimi vidijo sosedje zavratno zaroto. S temi pakti se samo pripravljajo nove vojne, ker ustvarjajo vedno več medsebojne nedispozicije.

Prav posebno je grajal, da v Društvu narodov male države nimajo vpliva. Tem državam je treba dati vpliva in vsa nasprotja v raznih vprašanjih se morajo reševati sporazumno, demokratično, ker sicer Društvo narodov izgubi svoj pomen. Anglija obstoja na načelu kolektivne varnosti, ki je utemeljena v raznih mednarodnih paktih.

Angleški minister je skušal Italijo pridobiti za mirno rešitev abesinskega vprašanja s tem, da je predlagal, da naj se na londonski svetovni gospodarski konferenci zopet razpravlja o novi razdelitvi surovin in zlasti o kolonialnih produktih, kakor tudi o kolonijah, protektoratih in mandatih. Namen teh razpravljanj bi bil predvsem, odpraviti vse kapitalistične monopole. Treba je razlikovati med gospodarstvom in politikom, osvajanjem in gospodarskimi interesi. Če kdo zahteva rešitev gospodarskih interesov, naj se to reši z gospodarskimi pogajanjmi, ne pa z vojno, ki nasprotuje mednarodnim paktom. Angleška vlada pritrjuje problemu, da se surovine pravično razdele ter potrebo ureditve distribucije industrijskih izdelkov sveta. Po mnenju Aglije je pa ta problem ekonomskega in gospodarskega, nikakor pa ne političnega in teritorialnega značaja.

Anglija je s tem dala legitimacijo za reševanje podobnih vprašanj kapitalizmu, vendar se pa nahaja v govoru angleškega ministra mnogo zdravega jedra. Zlasti je to: povečanje vpliva malih držav v Društvu narodov, grajanje oboževanja diktatur in nacionalističnega hujskanja ter svetost mednarodnih mirovnih dogovorov.

Hoare je tudi izrecno rekel, da ne želi, da bi se prekinili dobri od-

Doma in po svetu

Dr. Marko Natlačen, ban dravske banovine, je nastopil v petek, dne 13. t. m. svojo službo. Zvečer so mu privedli pristaši radikalne stranke bakljado pred banovinsko palačo pod vodstvom dr. Adlešiča. Spreveda so se udeležili ljudje večinoma samo iz podeželskih krajev. Vzklikali so: »Živela Jugoslavija! Živijo naš ban! Živijo Orel!« — V svojem odgovoru na pozdrav dr. Adlešiča je rekel ban med drugim, da si ne smemo zakrivati oči pred dejstvom, da je v zadnjih letih v našem narodu zelo trpela državna avtoriteta. Premnogokrat so predstavniki državne oblasti izvajali zakon — ne na korist ljudskih mas, ne na korist in v smislu širokih plasti naroda, ne proti vsem državljanom enako. Zato je med narodom padlo zaupanje v zakonitost in trpela je vera v objektivnost državnih oblasti. Naša naloga je, da to popravimo, kajti zavedati se moramo, da je zakon temelj, na katerem sloni država, in da tisti, ki na tem temelju maje, ruši in ogroža obstoj države. —

Dr. Maček stopi iz rezerve? Širijo se vesti, da se dr. Maček prične politično udejstvovati. Kako in v kakšnem pravcu, listi ne poročajo. Verjetno je, da bo iskal eventualno stika z ostalimi opozicionalci.

Bivši ban dr. Puc odlikovan. Ob odstopu je bivši ban dravske banovine dr. Puc, dobil red sv. Save I. razreda.

Dr. Voja Marinković, bivši ministrijski predsednik, je nevarno obolel. Bolan je na tuberkulozi.

Naravnost nerazumljivo! Iz vrst delavskih starišev smo prejeli že več protestov, ki se tičejo nakupa šolskih knjig. Stariši so s težavo oskrbeli svojim otrokom, ki študirajo na srednjih šolah potrebne učne knjige. Šola je začela, sedaj pa prihaja deca domov s poročili, da se ta ali ona s krvavo prisluženim denarjem kupljena knjiga uporablja samo začasno, dekler ne bo v oktobru, ali pa morda še pozneje enkrat, izšla druga knjiga, ki je predvidena v učnem načrtu. V imenu prizadetih starišev apeliramo na naučno ministrstvo, da menjava šolskih knjig med letom opusti. Ne samo radi tega, ker nikakor ne gre, da bi se starišem povzročali novi nepotrebni stroški, ampak tudi zato, ker je kvarno za poduk, ako se obravnava neka tvarina najprvo po eni, potem pa po drugi učni knjigi. — Nadalje smo opozorjeni, da se letos uporablja v ljudskih šolah kot nova knjiga računice, ki je služila poduku pred osmimi leti. Od tega časa pa do

nošaji med Anglijo in evropskimi državami. In če Evropa tega noče, naj varuje Društvo narodov in sprejme njegove nasvete.

O italijansko- abesinskem sporu pa razpravljajo dalje.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

»Nu, sedaj vidite, fellers,« je Abraham goreče dejal, »to so vam pravi ameriški farmarji — prav taki, kakor so v državah. Od same skoposti bi si najrajši požrli nohtove. Ubogim kokošim privoščijo komaj prgišče koruze. Kako pa naj kokoši nosijo, če niso dobro krmiljene? Le pogledjte si moje kokoši! S koruzo prav nič ne varčujem. Zato pa živalice tudi kaj zneso. Treba jih je samo dobro in dovolj krmiti in z njimi pravilno ravnati, potem store tudi one svojo dolžnost. Vsega tega me je naučila moja babica Suzana, to vam je bila prav pametna ženska, to mi že smete verjeti, fellers. Prav res!«

No, mi smo mu verjeli. Saj smo dokaze videli.

9

Ko smo tisti večer povečerjali, smo zopet nadaljevali pogovor o vprašanju, koliko denarja nam bo ostalo, ko bo žetev minila. To pot pa nismo pri tem omenili ne jajc niti Abrahama, ki je sedel z nami.

Ta večer smo vsi enodušno spoznali, da moramo dobro jesti, če hočemo ostati pri moči, in da nam mora ob koncu žetve še ostati določena vsota, da ne bomo delali zastonj ali pa kakor sužnji

Delavstvo celjske cinkarne nadaljuje stavko

Vodstvo cinkarne ne da niti pol odstotka.

Stavka, ki je izbruhnila v cinkarni pretekli četrtek, je bila na prošnjo vodstva cinkarne v petek prekinjena, ker je vodstvo sklicalo sejo upravnega sveta cinkarne, ki se je vršila v soboto in nedeljo. V ponedeljek so se pogajanja nadaljevala, vendar podjetje ni stavilo kake take ponudbe, ki bi vsaj za največjo silo potolažila lačne želodce. Edina koncesija, ki jo je vodstvo ponudilo, obstoja v tem, da bi se božična nagrada delavcem podvojila. Ta nagrada znaša letno za posameznega delavca od 60 do 120 Din in ne zamaši niti najmanjše luknje v raztrganih finančnih pogajanjih. Zaupniki, ki so se udeležili pogajanj, so v ponedeljek zvečer sporočili delavstvu rezultat pogajanj, nakar so delavci soglasno sklenili s stavko nadaljevati. S tem je cinkarniško vodstvo zažgalo most pametnega

sporazuma, ki smo ga tudi mi priporočali in katerega je tudi delavstvo in organizacija želela. Stavka je seveda tudi za delavstvo težka stvar, toda v takem položaju, v kakršnem se je cinkarniško delavstvo nahajalo, pa ni bilo drugega izhoda. Biti brez dela in lačen, je tragično. Toda delati in to krepko delati, kakor se mora v cinkarni, pa biti po vrhu še lačen, pa ni samo tragično, temveč še neumno po vrhu. Nezaželjena borba je sedaj tu. Mi nič ne dvomimo, da bodo stavkujoči delavci postavili svojega moža. Tudi o tem ne dvomimo, na kateri strani so simpatije celjskega prebivalstva. Mi bomo o vseh podrobnostih sproti obveščali naše čitatelje, katere prosimo, naj v svojem krogu pojasnjujejo pravično stvar, za katero se bore cinkarniški delavci.

Kongres ogrske socialne demokracije

Proti reakciji in fašizmu.

Dne 14. t. m. se je po dveh letih in pol zopet sestel strankin kongres ogrske socialne demokracije v Budimpešti. Kongresa se udeležujejo številni inozemski delegati. Tako iz Češkoslovaške senatni predsednik dr. Fran Soukup in poslanec Jakš, iz Rumunije Radiceanu, iz Anglije delegat delavske stranke Compton,

belgijske stranke de Bloc, holandski delegat Karl Woudenberg in mnogi drugi.

Strankin kongres se vrši v znamenju gesla proti reakciji in fašizmu, čigar predstavnik je ministrijski predsednik Gömbös.

40urnik na Čehoslovaškem

Češkoslovaška vlada soglasa s 40-urnim delovnim tednom.

Češkoslovaška vlada se v načelu strinja z uvedbo 40-urnega delovnega tedna.

Z uvedbo tozadavnega zakona dobi takoj sto do stopenesetstisoč nezaposlenih delavcev delo.

Hitlerjev kongres v Nürnbergu

je bila velika paradna prireditev. Imenovali so ta kongres »kongres svobode«. Naglašal je Hitler miroljubnost Nemčije in označeval za podtikanje, če v mednarodni politiki trdijo, da je Nemčija imperialistična. Zahtevali so pa vrnitev kolonij.

Udeležencev pri manifestaciji je bilo okoli 180.000. Med tem se sestel nemški rajstag, ki je sprejel zakon o nemški državni zastavi in zakon proti zakonski zvezi med Judi in čistokrvno nemško pasmo.

Občinski nameščenci proti znižanju prejemkov

Na zborovanju mestnih in vaških uslužbencev.

ki se je vršilo v soboto in nedeljo v Ljubljani, so udeleženci zavzeli stališče proti še 10 odstotnemu poslabšanju plač teh nameščencev.

Sprejeta je bila tozadavna resolucija. Občinskih nameščencev v državi je 60.000.

danes je bilo izmenjanih že nekaj računic, da sedaj po osmih letih končno pridemo nazaj na staro. Ali bi ne kazalo prenehati z izdajanjem vedno novih šolskih knjig, od česar imajo dobiček itak samo založniki, stariši pa nepotrebne izdatke. Včasih je bila knjiga uporabna celo desetletje, preden je izšla kakšna nova.

Nad 50 smrtnih obsodb zaradi albankega upora je bilo izrečenih doslej v Fieri.

Denarni zavodi pod zaščito. Pod zaščito se nahaja sedaj v naši državi

vi 244 denarnih zavodov. Osem prošenj za zaščito še ni rešenih.

Posledica priprav na vojno v Italiji je draginja. Kruh velja okoli 6 Din, salama 43 Din, maslo 49 Din itd.

Grški plebiscit o vrnitvi kralja v Grčijo se bo izvršil 27. oktobra t. l. Delavstvo je priredilo več stavk proti restavraciji monarhije.

Demonstracije v tretjem cesarstvu. V predmestjih Kölna so se vršile ponovno demonstracije, pri katerih je prišlo do spopadov med demonstranti in policijo. Velike demonstracije delavskih žen proti draginji policija sploh ni mogla razgnati. Med

V ogledalu

Krščanski socialisti poudarjajo minimalne zahteve delavstva. Zadnja »Delavska pravica«, ki jo radikalni »Gorenjec« napada kot marksistični časopis, v resnici je pa še vedno glasilo krščansko-socialnih delavcev, piše med drugim: »Pri zadnjih državnozborskih volitvah je manjšina premagala večino. Sledila je nova vlada, ki se proglašajo za vlado demokracije... Pričakujemo, da bo nova vlada pristopila k reševanju gospodarskih socialnih vprašanj... V resnici pa danes žalibog stopa v ospredje le strankarska politika. A ljudstvo, zlasti delavsko, je gospodarsko toliko oslabiljeno, trpi toliko bedo, da mora danes zahtevati: **kruha in pravice nam dajte!**« Nato prinaša obširno spomenico minimalnih zahtev, ki se v glavnem skladajo z zahtevami naših strokovnih organizacij. Mi pozdravljamo iskreno ta korak, ki omogoča skupno nastopanje delavstva za svoje osnovne pravice.

Iz »Slovenčevega« nedeljskega pisma. V »Slovenčevem« nedeljskem pismu je napisal Vital Vodušek tale stavke: »Nedvomno bi naša človeška pamet delala tu veliko krivico Bogu, če bi stokrat in stokrat ne poudarjali, da je glavna napaka za vse to v našem družabnem in gospodarskem redu. Gotovo je zemlja bogata dovolj, da nas prehrani in obleče še mnogo več, kot nas danes živi — če bi bilo le vse prav razdeljeno.« — Tu pravi »Slovenec«, da bi se zamerili Bogu, če ne bi tega poudarili, sicer pa vedno trdi, da je greh zahtevati izboljšanje socialnega položaja delavstva, češ, da je to odvisno od socialne uvidevnosti kapitalistov. — Najlepša politika je, imeti dve železi v ognju. Toda mi smo kljub temu mnenja, da je delavstvo v svojo socialno rešitev dolžno voditi tudi najodločnejše boje. Krivica je krivica in proti krivici se sme vsakdo boriti!

demonstranti so bili tudi fašistični napadalni oddelki, ki so se s policijo spusti v prave borbe, ki so trajale po več ur. Na obeh straneh je bilo mnogo ranjenih. Kölnski policijski direktor je bil odstavljen. Protirežimske sile se gibljejo in se ne boje niti težkih žrtev v boju za svobodo.

Nezadovoljnost kmetov v Franciji. Cene poljskih produktov tudi na Francoskem silno padajo. Med kmeti je zaradi tega veliko razburjenje, prirejajo shode in napadajo vlado ter groze, da bodo proglasili stavko glede plačevanja davkov, če se v najkrajšem času ne izboljšajo cene kmetiškimi pridelkom. To je posledica zniževanja delavskih plač in svobode kapitalističnega izkoriščanja, ki je nikjer niti ne omejujejo.

Kapitalisti vztrajajo na pogodbi z Abesinijo. Znani zastopnik milijonarjev Rickett je izjavil, da njegov konzorcij vztraja na pogodbi, ki je bila nedavno sklenjena z Abesinijo.

samo za hrano, in da je torej — na kratko povedano — mezda prenizka. Če bi dobivali za kilo osem namesto šest centavov, bi bilo ravno prav. S to mislijo smo šli spat.

Ko so naslednje jutro prišli ostali delavci na polje, sta Antonio in Gonzalo takoj stopila k njim in jim povedala, da nameravamo zahtevati za kilo osem centavov in še po dva centava doplačila za vsako kilo, ki smo jo doslej natrgali. Ker so bili bolj neodvisni kakor mi — vsak je imel namreč košček zemlje —, so z našim predlogom takoj soglašali.

Sedaj so odšli Antonio in Gonzalo in še dva od ostalih delavcev k tehtnici, kjer so mr. Shineju obrazložili naš sklep.

»Ne,« je odvrnil mr. Shine, »tega ne plačam, saj nisem nor! Toliko nisem še nikoli plačal! Saj bom imel izgubo!«

»Dobro,« je rekel Antonio, »potem pa ne delamo več. Potem pa še danes odpotujemo.«

Tedaj pa se je vmešal v pogovor eden od delavcev domačinov: »Čujte, senjor, dve uri vam damo odloga. Premislite si. Če boste še potem rekli ne, pa osedlamo mule. Bomo že poskrbeli za to, da drugih delavcev ne boste dobili.«

S tem je bilo posvetovanje končano. Četverica odposlancev se je vrnila na polje in poročala o odklonilnem odgovoru; tedaj smo vsi zapustili svoje vrste, odšli pod drevje in legli spat. Ko sem

se bližal drevju, je mr. Shine zaklical: »Hej, mr. Gale! Pridite za trenutek sem!«

Odšel sem tja. »Nu,« sem mu dejal, ko sem se še bližal, »če morda menite, da vam bom služil za posredovalca, se motite, mr. Shine. Če bi bil farmar, bi stal na vaši strani in bi šel čez drn in strn z vami. Ker pa nisem farmar, nego delavec, držim s tovariši. To boste menda že razumeli.«

»Seveda, mr. Gale,« je odvrnil, »saj vas tudi ne nameravam pridobiti zase; kajti vi sami bi tudi ne mogli potrgati bombaža. Toda rad bi se z vami v miru pogovoril.«

Mr. Shine si je prižgal pipo in mi ponudil tobak. Njegov najstarejši sin, ki mu je bilo približno šest in dvajset let, si je prižgal cigaro, drugi sin, ki je bil najmlajši v družini in mu je bilo okroglo dva in dvajset let, pa je izmotal iz prepotenega papirja kos žvečilnega gumija in ga vtaknil v usta.

»Vi ste edini belec med trgalcem, in ker vam že plačujem po osem centavov, vas to prav za prav ne zanima in tako se lahko mirno pogovoriva. Saj menda vendar niste ostalim fantom povedali, da dobivate po osem centavov,« je pristavil mr. Shine in vzel pipo iz ust.

»Ne,« sem rekel, »za to nisem imel niti najmanjšega vzroka.«

Dick, najstarejši sin, je splezal v tovorni avto, se naslonil na zavoj bombaža, z nogami pa je bingljalo preko ograje.

IZ NAŠIH KRAJEV

Studenci pri Mariboru

Kako so delavski kolesarji uničili lepo napredujoče »narodno zavedno kolesarsko društvo«? »Mariborski Večernik« z dne 10. t. m. je sporočil svojim čitateljem, da so odborniki »Delavskega kolesarskega društva« v Studencih izrinili iz lokalov »Pri beli zastavi« na pobudo nekaterih mlajših narodno zavednih sportnikov »ustanovljeno Kolesarsko društvo Studenci«. »Mlado društvo.« pravi »Večernik«, »se lepo razvija in šteje že 40 aktivnih in poštvalnih sportnikov.« Glasom »Večernika«, je gostilničar odpovedal lokale »lepo napredujočemu društvu« na pobudo in zahtevo odbornikov Delavskega kolesarskega društva. Poročilo je zabeljeno še z raznimi ocvirkami, da sta krivica in nasilje, ki naj bi ju bili zagrešili delavski kolesarji nad narodno zavednimi kolesarji še bolj očitna. — Vest, ki jo prinaša omenjeni list, je docela neresnična. V dopisu napadeni delavski kolesarji so se obrnili na gostilničarja, da jim pojasni, kako je s to zadevo. Gostilničar, g. Klemenčak, je izjavil to-le: »Laž je, da bi bil odpovedal lokale »Kolesarskemu društvu v Studencih« na pobudo odbornikov I. Delavskega kolesarskega društva v Studencih. Res je, da lokalov sploh nisem odpovedal. »Kolesarsko društvo Studenci« že več mesecev ni obdržalo pri meni nobene seje ali sestanka. V začetku meseca avgusta je prišel nek dečko po društveni grb, katerega mu je gostilničarka izročila, nakar je odšel. To je vse, kar morem reči o prenehanju stikov med menoj in »Kolesarskim društvom Studenci«. — O nadaljnji usodi lepo se razvijajočega narodno zavednega društva, ki je ostalo brez strehe, bo pa »Večernik« vedel kaj več povedati.

Ruše

Gradnja pohorske ceste. Na dopis v št. 70. »Delavske Politike« z dne 4. t. m. smo primorani izjaviti, da je napisan nestrokovnjaško. Vzbudil bi lahko domnevo, da režiški odbor za gradnjo ceste Ruše—Areh ne upošteva dovolj želje prizadetega prebivalstva. Kritika je v celoti zgrešena, kakaj navajamo spodaj. Gradnja ceste se vrši pod stalnim nadzorstvom sreskega cestnega odbora. Tehnično vodstvo torej mora polagati pažnjo na to, da je vzpon nove ceste kolikor mogoče majhen, oziraje se pri tem na obstoječi teren. Pisec članka misli, da se bo z niveliziranjem nove ceste zasula hiša g. Lingelja do roba oken, kar je popolnoma izključeno, ker hiša omenjenega posestnika ne pride v poštev. Trasa nove ceste gre mimo hiše g. Eignerja 6 m od poslopja, tam se bo napravil samo dovoz iz stare ceste, torej tudi v tem slučaju ne bo ta hiša popolnoma nič prizadeta. Pri pekarni Šiker se dvigne cesta res za 40 cm, to pa je popolnoma upravičeno, vsled zveze z banovinsko cesto, ker vendar ne gre, da bi se tam napravil most. Pekarna se torej ne bo spremenila v klet, po krivdi gradnje nove ceste, ampak je poslopje že itak nizko zgrajeno. Kar se tiče regulacije potoka in poglobitve struge, pa to ni v zvezi z gradnjo ceste, ker je to delo prevzela banska uprava in ga vodi njen oddelek za hudournike. Kritiko je nasloviti na drug naslov. Tudi vzpon banovinske ceste pri hiši g. Črnkote ne zadene vodstva za zgradbo nove ceste, ker ta klanec obstoja že dolgo in se nahaja na terenu banovinske ceste. Cesta se gradi s kolikor mogoče malimi stroški, po načrtu strokovnjakov, in je vodstvo za zgradbo ceste za vsa dela in za polaganje računov odgovorno banki upravi v Ljubljani. Če bi pisec članka vedel, koliko sporov ima gradbeno vodstvo s posestniki, radi odstopa potrebnih zemljišč in koliko tisočakov se je že izplačalo za odškodnino, potem bi mogoče celo stvar premotral iz povsem drugega vidika. Ravno sedaj je ponovni spor s posestnikom g. Lingeljem, radi odstopa zemljišča. Njemu se je že obljubilo Din 3.600 za odstop nekaj travnika, sedaj pa zahteva še Din 1000.— za eno jablan, ki bi jo bilo treba podreti. Če se zadeva z g. Lingeljem ne uredi, bo vodstvo gradnje ceste primorano zaradi enega drevesa delo ustaviti, s tem pa bo prizadeto precejšnje število delavcev. B. S.

Hrastnik

Odkar je delavstvo kemične tovarne pred meseci obnovilo strokovno organizacijo SDSZ in se je dvignila organizacija na preko 90 odstotkov zaposlenega delavstva, smo si stavili za cilj obnovitev pred leti odpovedane kolektivne pogodbe. Ker se nahaja g. ravnatelj na dopustu, še ni moglo priti do razprave. Toda že je začel zaupnik neke nam nasprotno organizacije, ki sta mu marksizem in razredna delavska organizacija trn v peti, proti tej akciji intrigirati. Razširja po obratu kemične tovarne govornice, da misli delavstvo v štrajk. Tudi je že večkrat govoril o nekakšni splošni stavki v Hrastniku, katere središče naj bi bilo v kemični tovarni. S kakšnim namenom on te govornice raznaša, je pač vsakomur jasno, zato jih samo zabeležimo, da bo delavstvo vedelo, s kom ima opravka. Da je kolektivna pogodba vsemu delavstvu potrebna, o tem ni dvoma. S tistimi, ki tej akciji nasprotujejo, pa bo delavstvo obračunalo. S človekom, ki je imel še pred nedavnim časom peščico brezplačno organiziranih okoli sebe, ki je hotel postati voditelj in se boril za »Jungkräfte« ter se večkrat trkal na junaška prsa in povdarjal, da on ne bo pri podjetju interveniral tako kakor marksisti, temveč, da bo s svojimi zvestimi krepko udaril po mizi in vse dosegel, je vsaka debata odveč. Radi tega se mu je delavstvo za vse njegove uspehe in neuspehe, izzi-

Boj za 30letne pravice nameščencev

Veliko protestno zborovanje privatnih nameščencev v Mariboru.

Medstrokovnemu odboru priključene organizacije privatnih nameščencev v Mariboru so priredile v petek 13. t. m. v spodnjih kazinskih prostorih veliko protestno zborovanje proti načrtu pravilnika k § 307 obrtnega zakona, ki ga je izdelalo ministrstvo za trgovino in industrijo v soglasju z ministrstvom socialne politike in narodnega zdravlja.

Zborovanje je otvoril podpredsednik Medstrokovnega odbora tov. Gilčvert, ki je po markantnih uvodnih besedah podal besede referentu s. Petejanu. Ta je v enournem stvarnem govoru orisal usodopolne posledice že omenjenega načrta za največji del privatnih nameščencev. Trgovinskim in privatnim nameščencem bi bile s tem pravilnikom odvzete 30letne pravice v pogledu plačanih letnih dopustov, zakonitega štedenjskega odpovednega roka, pravica do plače za časa boleznj ter pravica do starostnega zavarovanja itd. Ta načrt pravilnika predvideva namreč kategoriziranje trgovskih in privatnih nameščencev v dve skupini, in sicer v one, ki opravljajo višjo ali važno

službo, ter v one, ki opravljajo nižjo službo. Dosedaj privatni nameščenci niso poznali kategoriziranja ter so vsi imeli enake pravice in enake dolžnosti. Po tem načrtu pravilnika pa izgubijo vsi oni nameščenci, ki bi bili postavljeni v nižjo kategorijo, zgoraj omenjene pravice. Značilno pri celi stvari je to, da § 307 obrtnega zakona ministru sploh ne daje pravice do kakšne spremembe zakona, temveč edinole to, da sme poedine nejasne določbe zakona razjasniti. Nadalje bi se poslabšal položaj trgovskih nameščencev z uvedbo delovnih knjižic.

Da se tako neverjetno poslabšanje socialnega položaja privatnih nameščencev pravočasno prepreči, je referent s. Petejan pozval vse navzoče, da zastavijo vse svoje sile v obrambo svojih starih pravic ter da soglasno sprejmejo od tov. Gilčverta prečitano protestno resolucijo, ki bo odposlana vsem merodajnim faktorjem v državi. — Po dolgotrajnem odobravanju referentovim izvajanjem in po bodrilnih zaključih besedah je predsednik tov. Gilčvert zaključil protestno zborovanje.

Sijajno zborovanje rudarjev v Trbovljah

Naši rudarji se dramijo in zbirajo.

Rudarji so dejansko najstarejši proletariati naših krajev in so že pod Avstrijo vodili ves delavski pokret. Za njimi so desetletja težkih borb. Celo s krvjo je pisana zgodovina njihovih mezdnih bojev. Rudarji poznajo sijajne zmage svojih borb, pa ravno tako že tudi iz prejšnjih časov zopetni padec, razkroj organizacij, razočaranja v lastnih vrstah, hude opozicije levičarske in nacionalistične fronte, vse že iz predvojnne in poprevratne dobe.

Zdi se, da so zadnji čas začeli rudarji vse to temeljito premišljevat in sklepati, kaj se morejo iz tega naučiti. Svobodne strokovne organizacije so slabotne ravno v času, ko bi morale biti najmočnejše in najbolj strnjene. Je značilno, da so si ravno v takšnem času rudarji zaželeli

izobrazbe, poučnih predavanj

o svojih pravicah. Saj je naravnost kričeče, da se socialna zakonodaja izvaja že skoro povsod po tovarnah, kjer imamo še popolnoma nezavedne kmečki proletariati. Po rudnikih, trboveljskih in celo državnih, pa ta zakonodaja še vedno spi spanje pravič-

nega.

Okrog 500 udeležencev.

Dne 12. t. m. je priredila podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije v »Delavskem domu« za rudarje izredno važno predavanje o socialni zaščiti delavstva. Predavatelj s. dr. Reisman je tolmačil določbe zakona o zaščiti delavstva in obrtnega zakona, pri tem pa na drastičen način prikazal potrebo razredne strokovne organizacije in delavskega časopisja, »Delavske politike«, ki bi jo moral imeti sleherni rudar naročeno. Predavatelj s. dr. Reisman je žel za svoja izvajanja ogromno priznanje s strani poslušalcev. Ko je s. Murn zaključil predavanje, so se zborovalci enodušno izrekli za razredno strokovno organizacijo in tudi naročnikov »Delavske politike« se je na novo prijavilo 20, kar pa še nikakor ni niti od daleč zadovoljivo število.

Tako važnega, velikega in posrečenega predavanja še ni bilo v Trbovljah. Vse delavstvo iskreno želi, da se s slimi predavanji nadaljuje. O poteku predavanja govore vse Trbovlje.

Ljubljana

Velika Ljubljana

Velika Ljubljana je gotova stvar. Ljubljana, ki je štela ob zadnjem ljudskem štetju 59.768 prebivalcev, bo štela s priključnimi kraji okoli 80.000 prebivalcev.

V današnjih socialnih razmerah je velika občina nujnost, zato je pametno, da se je teritorij mesta razširil na sosednje dele okoliških občin, ki po svoji strukturi in prebivalstvu pripadajo v Ljubljano. Kraji so to, kjer prebivajo delavci in uradniki iz mesta, mestne in okoliške industrije ter obrtniki, ki delajo za mesto. Ljubljana je postala s tem bolj delavska in bolj uradniška kakor je bila doslej. V mestu in mestni upravi delavstvo in uradništvo že več let nima nobenega svojega zastopnika, kar je očitna krivica. V mestni upravi se vodi politika, ki je delavstvo in uradništvo ne more umejeti, niti dejansko nima prilike kritike ali stavljenja predlogov, ker se vse rešuje v svojem krogu in se takih predlogov ne upošteva. Videli smo, da se mestnim uslužbencem poslabšuje socialni položaj venomer. Tako je bilo. Videli smo, da je občina ustavila že pred leti stanovniško akcijo zaradi interesov hišnih posestnikov, da občina ne oddaja del pod pogojem ob zagisuranih delavskih plačah itd. Vse to so socialno važne zadeve. Zlasti je pa važna komunal-

na socialna politika sploh. V novi Veliki Ljubljani bo to najpomembnejše vprašanje, kateremu dosedaj ljubljanska občina ni posvečala prav posebne pažnje. V veliki občini to ni več dilemantski problemič, ampak resen problem, ki ga mora vsaka velika občina reševati čim vestneje, da ne pade v socialno gnilobo, kakršno imajo marsikje v občinah. Meščanski razred, ki sedaj upravlja občino, tega vprašanja ne more resno razmotrivati, kakor ga razmotriva delavec, uradnik, obrtnik. Kaj ga vse to briga.

Prav zato nastaja v Veliki Ljubljani dolžnost navedenih slojev, da zahtevajo zastopstvo v občinski upravi. Treba je novega volilnega reda za mestne občine, s katerim bo zopet uvedena tajna volilna pravica s proporcem, da pride glas delovnih slojev do veljave. Mislimo, da sedanja vlada namerava te volilne rede izpremeniti v tem smislu. Tedaj pa bodo Ljubljani pridruženi delavci, uradniki, obrtniki in kmeti nastopili skupno, da uveljavijo v občini popolnoma svoj vpliv.

Interesi vseh delovnih ljudi so danes eni in isti, zato upravičeno zahtevamo to pravico, ker tvorimo itak večino ljubljanskega prebivalstva.

bi jo zgradili do kraja in izročili njenemu namenu.

Kulinarično razstavo, zelo okusno prirejeno, so letos spet priredili gostinski nameščenci. Za sedanji čas bi bilo zelo primerno prirediti razstavo, ki bi pokazala, kako naj dobro kuha in gospodinji delavska mati z družinskimi dohodki 500—1000 Din na mesec. S to pripombo nikakor nečemo omalovaževati pomena sedanje kulinarične razstave zlasti za gostinske obrate.

Celje

Celjski mestni svet se je konstituiral. V soboto je imel celjski mestni svet prvo sejo pod predsedstvom Miheliča. Na seji je bilo konstituiranih petnajst odsekov, enega volijo še na prihodnji seji.

Starešino našega pokreta v Celju s. M. Plankarja je obiskala huda nesreča. Umrl mu je v ljubljanski bolnici sin Alojz, ki je

vanje in diktiranje in tudi za vse zgoraj omenjene intrige, ki bi bile v stanju resno ogroziti našo akcijo za kolektivno pogodbo, že primerno oddolžilo in to na najbolj primeren način — s skoro stoo odstotno že pred meseci izraženo nezaupnico. To naj služi tudi vsej javnosti v vednost. Zaenkrat naj to zadostuje, drugič pa še kaj več, če bo treba.

Rogaška Slatina

Za pregrupacijo naših občin. Banska uprava je dala po sreskem načelstvu Šmarje pri Jelšah navodila zaradi pregrupacije občin Rogaška Slatina zdravilišče in okolica Slatina; iz teh navodil povzema: § 6 zak. o občinah govori o »pisмени zahtevi večine volilcev. Zbiranje podpisov v omenjene namene se ne sme preprečevati ali oteževati niti z uporabo § 3 naredb z dne 26. junija 1933, katera za te namene sploh ne velja, niti na katerikoli drugi način. Vsak volilec ima v § 6 zakona o občinah zajamčeno pravico, da izreka svoje mnenje in stavlja zahteve po izpremembi občinske zemlje in da pridobiva druge volilce za svoje težnje.« — To pa mogoče ni znano gotovim gospodom z visokimi nazivi in še kakšnim drugim bratom. Prav bi bilo, da bi banska uprava še ponovno in javno razglasila, da nima nihče pravice kratiti ljudske volje. Nek gospod se je izrazil: »Dokler ne dobim direktno navodila, se ne sme podpisovati nobena lista.« — Mogoče si ta gospod tolmači zakon tako, da bi morala veljati njegova? Pa naj velja, toda prevzeti mora tudi vse naše davke in druga plačila. Mi smo domačini in državljani, nam zadostuje zakon in se temu pokoravamo, upamo, da se bo tudi temu gospodu povedalo, da velja zakon tudi zani. Diktature ne maramo, ampak hočemo, da se upošteva iskrena volja večine občinarjev-volilcev. K.

Sezona bo kmalu minila, opaziti je bilo nekaj več gostov kot lansko leto; vendar bi bil lahko še večji naval, ako bi v pogledu preskrbe stanovanj aparat boljše funkcioniral.

Letos smo imeli nekaj senzacij, kakor n. pr. brezplačno rokoborbo uglednih oseb pred gosti, kar je publiki jako ugajalo.

V stanovanjskem uradu sta se letos mnogo trudila g. baron Zojs in pa njegov sodruknik Perger. V največjem navalu gostov je odlično sodeloval tudi ing. stud. Janšek. — Kako veliko delo je morala zmagati zdraviliška uprava pa sledi iz tega, da so nekateri gostje baje morali oditi brez računov, ker so bile pisarniške moči čez mero zaposlene in ni bilo mogoče sproti zmagovati dela. Zlasti je vzorno vršila službo hčerka tuk. posestnika, gostilničarja in trgovca z živino, gđc. P. Kaker čujemo, je pri njenem sprejemu v službo odločala pred vsemi drugimi socialno šibkejšimi njena kvalifikacija. — Pod Mullijem in dr. Šterom ni bilo v Rog. Slatini nikoli takega navala v glavni sezoni kot letos, zato je kritika nekaterih, ki pravijo, da je bilo v uradu zaposlenega preveč personala, seveda popolnoma neumestna.

Kaj pa to? Delavstvu pri zdravilišču se obljublja brezplačni dopust. Pravijo, da bo zaposleno v partijah in da bo vsaka partija delala vsakih 14 dni. Ali bi se tega ne dalo preprečiti? Recimo z reduciranjem drugih izdatkov. N. pr. se nam zdi odveč renoviranje bivšega krasnega stanovanja g. dr. Štera. Če pa so že potrebne redukcije, naj se pa izvedejo pri delavstvu in uradništvu v enakem obsegu.

Pohištvo je potrebno! Oprema sob, ki jih oddaja zdraviliška uprava, je že tako starinska, da bo nujno treba omisliti novo. Saj je del pohištva najbrž še izza časa utemeljitve zdravilišča. Ako pride kakšna višja oseba v Slatino, išče uprava pohištvo po vseh sobah, da spravi potrebno opremo skupaj. Zakaj ne bi imelo zdravilišče nekaj rezervnih garnitur pohištva na razpolago. To je nujneše kot eventuelne prezidave.

Svarilo in objava. Podpisani Alojz Leskovar, vratar tovarne stekla pri Sv. Križu, svarim vsakogar, ki bi raznašal neresnične vesti o meni, da sem iz službe odpuščen radi nerednosti, ker bom proti vsem razširjevalcem takih in slinih vesti sodno postopal. Res pa je, da sem skozi sedem let dnevno opravljaj 12urno naporno službo in da sem vsled svoje starosti, 69 let, primoran izstopiti iz službe. — Alojz Leskovar.

Mežica

Kruta smrt je dne 8. septembra ugrabila trinpolletno Marjetico Mauričevo. Na zadnji poti je spremljala prikupljivo dekletce velika množica ljudi. Nad 30 belo oblečenih deklic je nosilo v sprevidu vence in šopke. S težko prizadetima starišema sočustvujejo vsi prijatelji in znanci. Sožalje izrekajo tudi delavske žene in dekleta.

se Židje nasele v skupnih židovskih okrajih.

Sovjetska vojska ima svoje manevre blizu poljske meje. Udeležile so se jih vojaške delegacije Francije, Italije, Češkoslovaške in Turčije.

Cerkveni rop v Mehiki? V Mehiki se že leta vrši borba med katoliškim duhovništvom in mehikansko vlado. Ta boj je končan, ker je država zaplenila vse cerkveno imetje, ker ne more dopuščati, da bi verska organizacija preprečevala napredno-socialistično politiko vlade. Isto se zgodi z imetjem drugih verstev. »Slovenec« je zaradi tega silno hud, ker je država zaplenila iz naroda izmozgano imetje. Prav nič pa ni bil hud na »rop« delavskih pristradanih socialnih ustanov v Avstriji in Nemčiji. To je dvojna mera, ne? Še hujše!

Srednjeveški ghetto za Žide uvaja v Nemčiji zopet nacionalsocijalistična vlad. Židovski otroci ne smejo v arijske šole, ampak morajo imeti svoje židovske šole. Za najmanj 20 židovskih otrok se sme ustanoviti taka šola. S tem se hoče doseči, da

Maribor

»Slovenec« piše, da se širijo po mestu govornice, da namerava mestni načelnik dr. Lipold odstopiti. »Slovenec« bo že vedel, kam pes tace moli.

Polaganje temeljnega kamna za novo šolsko poslopje v V. mestnem okraju se je izvršilo v nedeljo 15. t. m. na slovesen način: z nagovori, petjem šolske mladine in godbo. Ako bo licitacija odobrena, bo poslopje v 70 dneh pod streho. Čuje se pa tudi, da licitacija ne bo odobrena, ker se je udeležil samo kartel mariborskih stavbenikov, dočim morata pri prvi licitaciji vložiti ponudbe vsaj dva reflektanta.

Pređavanje o mestnih podjetjih mariborske občine. Strokovna komisija v Mariboru bo priredila v sredo, dne 18. septembra t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II, predavanje o mestnih podjetjih mariborske občine. — Predavatelj s. Ošlak

V Nürnberg so se peljali mariborski Nemci na vsedržavni zlet nemških rjavih srajc, da slišijo in vidijo svojega božanskega Führerja in si naberejo novih sil za odrešilni trenutek, ki po njihovem mnenju ni več daleč. Založili so se z vsem potrebnim kar za dva tedna in vzeli slovo od svojih Gretl in Katl, v kolikor niso šle z njimi.

»Miss tekstilna delavka.« Narodno zavedno »Prvo godbeno društvo tekstilnih delavcev« je priredilo v veliki Unionski dvorani ustanovno veselico, na katero so vabili poleg časopisne reklame tudi veliki po mestu in tovarnah nabiti lepaki. Kot posebno atrakcija večera je bila predvidena volitev »Miss tekstilne delavke«. Tekstilno delavstvo je na to povabilo odgovorilo na edino primeren način — s svojo odsotnostjo. Došli lastniki tovarn, ravnatelji, podravnatelji in višji uradniki so se čudili zvečaji praznini v veliki dvorani, ki bi seveda morala biti premajhna, ako bi hoteli spraviti vanjo vse v Mariboru zaposleno tekstilno delavstvo. Ali to delavstvo ima drugačne skrbi kot pa hoditi na prireditve narodno zavednih društev in voliti kraljice-lepote. S tem je zadoščeno vsej ostali delavski javnosti, ki se je upravičeno spodtikala nad tem slagerjem letošnje sezone. Voditelji nacionalnega delavstva pa sedaj tudi lahko vedo, koliko je bila ura.

Načrt za regulacijo Glavnega trga, ki ga je v »Kroniki slovenskih mest« objavil inž. arh. Černigoj, je predmet živahnih diskusij. Načrt je res dober, zahteval bi pa, da se uredišči, težkih milijonov. Ostal bo še dolgo muzika bodočnosti. — Upamo, da bodo zaenkrat popravili vsaj tisti paviljon pri Treh ribnikih, ki naj bi služil v okras našemu mestu.

Na Kralja Petra trgu bodo tiste tri prometne otoke reducirali na dva in ju asfaltirali, cestišča pa tlakovali s kockami. Hodnike bodo razširili in napravili nove tudi ob nezazidani parceli. Seveda, če bo še kaj lepega vremena...

Tomšičevo ulico nameravajo regulirati, tako čitamo v lokalnem časopisu. Dobila naj bi široke pločnike s kamenitimi robniki, cestišča pa naj bi bilo tlakovano. Potrebno bi bilo res, so pa druge še večje potrebe, na primer na Kralja Petra trgu, ki kar kriči po remeduri, a pravijo, da ni denarja. Sploh se opaža zadnje tedne v lokalnem meščanskem časopisu nekaka načrtna kampanja: ali se na vse pretege hvali, kaj vse je sedanja občinska uprava storila za mesto in ga olepšala, ali pa se razvijajo razni načrti, kako bi se to in ono velikopotezno še naredilo, če... To se nam zdi kakor pri kakšnem človeku, ki so mu radi zanikrnosti odpovali službo, ki pa potem zadnjih štiri najst dni odpre vse registre svoje pridnosti in spretnosti, da bi ga še dalje obdržali v službi.

Z avtomobilom v občestni kamen. Lastnik tovarne olja v Framu Miroslav Pučelik se je v noči od 13 na 14. t. m. vozil s svojim avtomobilom iz Reke proti Hočam. V najhujšem diru se je zaletel v nek občestni kamen, da ga je izruvalo in odneslo pet metrov daleč na bližnji travnik. Pučelika je vsled sunka vrglo iz voza in to s tako silo, da je smrtno nevarno ranjen obležal. Ker ni bilo pomoči, je izkrevavel in so ga zjutraj našli mrtvega poleg razbitega avtomobila.

Repertoarni načrt »Nar. gledališča«, iz katerega se bodo črpala dela za sezono 1935-36.

Drama:

Slovenska dela: Cankar: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. — Kranjc J.: Direktor Campa. — Kreft: Malomeščani. — Quidam: Injekcija. — Vombergar: Zlato tele. — Srbohrvatska dela: Kosor: Požar strasti. — Nušić: Mister Dolar. — Vesnić: Po potih skušnjav. — Češko delo: Werner: Medvedji ples. — Rusko delo: Dostojevskij-Debevec: Bratje Karamazovi. — Bolgarsko delo: Kostov: Goljemanov. — Neslovanska dela: Arx: Izdaja pri Novari. — Bulgakov: Mollere. — Dickens: Cvrček za pečjo. — Br. Frank: Vihar v kozarcu. — L. Frank: Vzrok. — Lichtenberger: Karjera kanclista Vinciga. — Maugham: Za zasluge. — Moliere: Tartuffe. — Ortner: Čevljar Anton Hitt. — Rostrand: Orlič. — Shaw: Hudičev učenc. — Shakespeare: Ukročena trmoglavka. — Švarkin: Tuje dete. — Zweig: Siromakovo jagnje.

Širite naš list!

Razprava v tožbah železničarjev „proti državnih elementov“ proti Tumpeju in tovarišem

Maribor, dne 16. 9. 1935

V ponedeljek 16. t. m. so se zagovarjali pred tukajšnjim sreskim sodiščem Tumpej Rudolf, Tušek Stanko in Prevolfšek Janko, vsi železniški uslužbenci v Mariboru in bivši dolgoletni voditelji in organizatorji nacionalnih železničarjev v Mariboru. Obtoženi so bili od 34 železničarjev, da so sestavili seznam železničarjev, v katerem tožilcem očitajo, da so hudi nasprotniki nacionalnih društev, oziroma organizacij in da izražajo splošno mržnjo povsod do nacionalnih organizacij, oziroma do njihovih predstavnikov. Nadalje trdijo, da so najhujši tisti, ki so z modrim svinčnikom podčrtani. To so: Oman Ignac, Klampfer Rudolf, Frančič Henrik, Unger Franc, Kozar Jožef, Saletinger Karel, Fabjan Martin in Florjančič Jakob. Po mnenju Tumpeja in tovarišev propagirajo ti z dobrimi razmerami v Avstriji in zatrjujejo, da bo itak drugače, ker bodo meje spremenjene. Tumpej Rudolf je lastnoročno napisal na te sezname naslednje besedilo: »Plavo podčrtani propagirajo z dobrimi razmerami v Avstriji in da bo itak drugače, ker bodo meje spremenjene.« Prevolfšek Janko pa je napisal tele besede: »Vsi so hudi nasprotniki nacionalnih društev oziroma organizacij in izražajo splošno mržnjo povsod do istih, oziroma do njihovih predstavnikov. Najhujši so tisti, ki so z modrim svinčnikom podčrtani.«

Nadalje so Tumpej, Prevolfšek in Tušek obtoženi, da so sezname železničarjev s svojimi pripombami vročili komisiji generalne direkcije državnih železnic v Beogradu, ki je na podlagi teh seznamov vršila preiskavo o anacionalnem delovanju tožilcev.

Današnja razprava je vzbudila med železničarji zelo veliko zanimanje, tako da so popolnoma napolnili razpravno dvorano in pazljivo sledili poteku razprave.

Nad vse zanimiv je bil

zagovor obdolžencev.

Prvi je bil zaslišan kot obdolženec Prevolfšek Janko, ki je trdil, da je izvrševal

te sezname le v organizatorične namene. Zatrjeval je, da je v društvo nacionalnih železničarjev hotelo stopiti veliko število članov in da je zaradi tega odbor društva hotel imeti točno kontrolo, koga se lahko v društvo sprejme in koga ne. Ta seznam je izročil Prevolfšek Tušku. Sestavljal je seznam na podlagi informacij večih informatorjev. Na zahtevo zastopnika tožilcev, naj imenuje imena svojih informatorjev, je Prevolfšek Janko to odklonil, češ, da ga veže

Častna beseda,

da svojih informatorjev ne bo izdal. Na dramatičen način je bilo izvršeno zasliševanje bivšega predsednika UJNZB

Tumpeja Rudolfa.

Tudi Tumpej se je zagovarjal, da nikdar ni imel namena izročiti seznamov javnosti in je odločno zanikal, da bi te sezname on izročil komisiji, ki je meseca maja 1934 pošlovala v Mariboru. Priznal pa je,

da je ob priliki poslovanja te komisije v Mariboru govoril z nekim članom komisije na cesti ali v kavarni.

Tumpej je pri svojem zaslišanju izpovedal, da je svojo opazko na sezname napravil po informacijah, katere mu je dal menda soobdolženi Prevolfšek Janko. Točno se pa na ime svojega informatorja ne more spominjati.

Na vprašanje sodnika in zastopnika tožilcev, zakaj so se sestavljali ti sezname, je Tumpej Rudolf odgovoril, da je sestavljal te sezname zaradi tega, ker je v UJNZB v Mariboru obstojal že

od leta 1922 običaj,

da so se vodili taki sezname. Ko pa je zastopnik tožilcev Tumpeja povprašal, ali so tudi v teh seznamih take opazke, je g. Tumpej odgovoril, da so v tistih seznamih take opazke,

da bi se železničarjem ježili lasje, če bi jih čitali.

(Dalje prihodnjič.)

Zanimivosti za vsakega

Rudar pred ljubljanskim avstrijskim vojaškim sodiščem

V »Kroniki slov. mest« popisuje Ivan Robida justifikacije na suhem bajaranju v Ljubljani med vojnim časom, ko so po nedolžnem ustrelili marsikatero žrtev. Med drugim popisuje tudi prizor pred ustreljivjo nekega udarja:

»Niti malo bojzani ali obupanosti ni kazal eden izmed teh, ki je bil po poklicu rudar... Tudi ta je odklonil duhovnika, ki je

še na morišču hotel izpreobrniti obsienca. Dejal mu je: »Človek, ali se ne bojiš ne sodbe ne pekla, pomisli vendar!« A rudar mu odvrne: »Ničesar se ne bojim, in kot socialni demokrat tudi ne verujem na kak pekel. Če pa je kak pekel, ne bom sam, dosti nas bo sodrugov zbranih!« In junaško je umrl.

Statistika strokovno nadaljevalnega šolstva in zaposlenosti obrtnega in trgovskega narajčaja v Dravski banovini

Tek. št.	Kraj obrtno-trgov. nadaljev. šol ter zdravniški okoliši	Število učencev v šolskih letih		Vstopilo v učenje v obrti in trgovini pri OUZD				Skupaj
		33/34	34/35	1933	1934	do 30. 8. 1935	1932-34	
1	Brežice srez	61	61	38	41	35	—	114
	Bizeljsko	—	—	8	5	1	—	14
	Planina pri Sevnici	—	—	—	—	—	—	—
	Rajhenburg	—	—	7	7	2	—	16
	Sevnica	48	35	12	23	24	—	59
Skupaj		109	96	65	76	62	—	203
2	Celje mesto	407	377	108	149	109	74	440
	3 Celje srez		—	—	—	—	—	—
4	Braslovče	42	54	—	—	—	—	—
	Gomilsko	16	—	—	—	—	—	—
	Polzela	—	—	26	18	8	—	52
	Sv. Pavel pri Preboldu	15	—	5	11	2	—	18
	Sv. Peter p. Sv. gor.	—	—	4	6	2	—	12
	Štore pri Celju	—	—	—	9	1	—	10
	Teharje	23	24	—	—	—	—	—
Skupaj		199	201	91	121	54	—	266
4	Črnomelj srez	25	36	32	42	25	—	99
	Metlika	48	37	24	31	10	—	65
Skupaj		73	73	56	73	35	—	164
5	Dol. Lendava srez	28	33	10	18	14	—	42
	Beltinci	—	—	12	24	14	—	50
	Dubrovnik	—	—	21	13	9	—	43
	Turnišče	22	26	—	—	—	—	—
Skupaj		50	59	43	55	37	—	135
6	Gornji grad srez	—	—	—	—	10	—	10
	Ljubno	—	—	5	9	7	1	22
	Mozirje	—	—	6	15	15	—	36
	Šmartno ob Paki	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj		—	—	11	24	32	—	68
7	Kamnik srez	84	68	18	22	9	1	50
	Domžale	50	44	31	47	26	—	104
	Lukovica	—	—	7	20	5	—	32
	Mengeš	52	50	—	—	—	—	—
Skupaj		186	162	56	89	40	1	186

(Dalje prihodnjič.)

Kulturni pregled

Nečedni in bedasti nameni. Neko društvo z Gorenjskega je poslalo razpuščenim »Svobodam« neko okrožnico, v kateri jih opozarja na svoja potrjena pravila. To je očiten namen, da bi se okoristili z razpustom »Svobode« in da bi »Svobodaše« speljali v drugo društvo. Tak poskus je seveda smešen, če so ponudniki mislili, da bodo z njim uspeli. Kmalu se bo tako ali tako odločilo o pritožbi proti razpustu »Svobode« in člani delavskih kulturnih organizacij bodo sporazumno določali svojo bodočo pot in se bodo znali ogibati tako provokaterjev kakor lažiprijateljev.

»Naša misel«, 5., 6., 7. in 8. številka, smo prejeli. O nji smo že poročali pri 2. številki. Naslednje številke so enako pestre in bogate na vsebini. List, ki je z roko pisane na 16 šapirografiranih straneh, ima popolnoma resen značaj in je sarajevskim slovenskim delavcem, ki ga izdajajo, res v čast. Poleg raznih resnih člankov, odlomkov, črtic in pesmi priobčuje v nadaljevanjih vodilno roves Marjana Telatka »Veriga klevet«. Prinaša tudi poročila iz delavskega kulturnega življenja v Sloveniji. Naroča se pri »Delavskemu kulturnemu društvu Cankar« v Sarajevu.

»Snaga«, socialistična revija za mesec avgust, je izšla z bogato vsebino: članek k 40 letnici smrti Fridrika Engelsa (z njegovo sliko); Dr. Mojsije Zon: Zahtevamo političnih svobod; Dragiša Djurič: Naš znanostni program; Anton Rozmajer: Za edinstvo kulturne akcije; Maksim Gorki: Temelji literature; Martin Ron: Proletarski junakmučenik (Koloman Wallišch); Teodor Drajzer: Hiša brez nade; J. Katan: Večerni sprehod (pesem). Politični pregled, razne vesti in beležke. Naroča se: »Snaga«, Sarajevo, poštni predal 181. Stane letno 30 Din.

»Zarja«, glasilo slovenske ženske zveze v Ameriki, ni ravno borben list, je le bolj glasilo za gojitev družabnosti in pa za vzdrževanje slovenske zavednosti. Že to mu daje pravico do obstoja. Številka za julij je lepa, z zanimivimi prispevki in pogledi v snovanje te zveze.

Kako je prišel Rickett do abesinskih petrolejskih koncesij?

Ko se je raznesla po svetu vest, da je dal abesinski cesar obsežne gospodarske koncesije veliki anglo-ameriški družbi, je nenadno postalo slavno ime Ricketta, ki je izposloval te koncesije. Kdo je Rickett? Premeten in debelusen Anglež, ki ljubi rože, konje in ribolov, bogat in spreten kapitalist. Način, kako je prišel do abesinskih koncesij, se niti malo ne razlikuje od pravljic iz »Tisoč in ene noči«. 19. avgusta je bil Rickett še v Kairu. Lepega dne se je odločil in prišel v abesinsko prestolnico kot navaden turist. Tam je prišel kmalu v stik z vrhovnimi oblastniki in v noči med 29. in 30. avgustom so podpisali pogodbo o koncesijah, ki se raztezajo na pol Abesinije. Ne ve se, za koga je on prav za prav kupil te koncesije. Firma, v imenu katere se je podpisal, ni tako bogata, da bi se mogla baviti s posli takega obsega. Katera kapitalistična skupina se skriva za njim? In končno, zakaj je dobil Rickett petrolejske koncesije v državi, kjer ni petroleja, kakor trdi večina raziskovalcev? Rickett tudi malo ne spominja na italijanskega nasprotnika; saj se je pred odhodom v Afriko najdalje mudil baš v Rimu. S tem postaja njegov posej še bolj zagoneten. Ali je Rickett novi Kreuger, ki je z vsemi državami sklepal vžigalične pogodbe in so bili vsi dolžni njemu, ki je v resnici imel samo neizmerne dolgove?

Krvava delavska stavka v Palestini

Vzrok: slabe mezde.

V tobačni tovarni Karman v Jafi so stopili arabski delavci v stavko zaradi mezdnih zahtevkov. Podjetje si je hotelo pomagati s stavkocazi, ki jih je pa v nedeljo in ponedeljek napadla velika množica ljudi. Pri spopadu je bilo ranjenih deset oseb, med njimi tudi eden od solastnikov tobačne tovarne. Od poškodovancev jih je bilo več prenešenih v bolnico.

JESENICANI IN OKOLIČANI! Zase in za svoje kupujte ali naročajte po meri vsakovrstna oblačila, kakor obleke, plašče, sportne jopiče, hlače, perilo itd., dalje zalamčeno trpežne čevlje, v celoti ročno delo domačega delavca, po zmernih cenah v trgovini in krojaštvu GOGALA na Jesenicah. Prepričajte se o kakovosti in kupujte domače izdelke!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.